

ПРОБЛЕМИ ТА СТАН ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Губар А.А., студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Питання розвитку інноваційних процесів у сфері сільського господарства є достатньо актуальними. Особливо важливим є залучення інноваційних технологій при здійсненні підприємствами зовнішньоекономічної діяльності. Основною проблемою при цьому є підтримка науково-технічного і освітнього потенціалу на належному рівні та постійне фінансування проектів розвитку інноваційної діяльності.

Інноваційний розвиток України досліджували багато вітчизняних авторів. Серед них можна виділити Л. Гаман, І. Павленко, Д. Кокоріна, М. Згуровського, В. Семеноженка та інших наукових діячів, що приділяють увагу розвитку інноваційної діяльності та її необхідності для розширення виробництва при виході на світовий ринок.

Метою даної статті є розкриття правових основ використання інновацій у сільському господарстві, отримання належної фінансової підтримки та розвитку інноваційної діяльності для вирішення проблем виходу на зарубіжні ринки.

Перш за все слід звернути увагу на те, що Державна інноваційна політика була розроблена українською владою ще на початку 90-х років ХХ сторіччя. У 1992 р. Уряд заявив про необхідність державної підтримки високотехнологічних галузей економіки. 18.02.1992 р. Кабінет Міністрів прийняв постанову №77 «Про створення Державного інноваційного фонду» (ДІФ). Ця структура повинна була фінансувати інноваційні проекти, надаючи пільгові кредити. У 2000 році ДІФ було ліквідовано і його місце зайняла Українська державна інноваційна компанія (УДІК), яка у 2007 р. змінила назву на Державну інноваційну фінансово-кредитну установу, метою якої є фінансування наукових досліджень, конструкторсько-технологічних робіт, інноваційних проектів тощо. У 2011 р. створено Державне агентство з

* Науковий керівник – Бабан Т.О., ст. викладач

інвестицій та управління національними проектами України, яке покликане змінити процедуру бюджетних видатків на інноваційний розвиток, створити інфраструктуру залучення інвестицій тощо. Крім цього, Верховною Радою України було прийнято ряд нормативно-правових актів: Закон України «Про інноваційну діяльність», Закон України «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності», Президента України «Про заходи щодо поліпшення інвестиційної та інноваційної діяльності України». На сьогоднішній день, крім вищезазначених нормативних актів, розроблено ще один проект: Концепцію розвитку інноваційної системи України.

Але не дивлячись на достатню кількість прийнятих законодавчих актів та створених державних структур складна ситуація, що існує у галузі АПК, на краще не змінилась.

Україна, яка має найкращі у світі природні та сприятливі кліматичні умови для сільськогосподарського виробництва, внаслідок технологічної відсталості та нераціональної організації реформованого за неоліберальною моделлю аграрного сектору сьогодні не в змозі самостійно забезпечити своє населення харчовою продукцією. На внутрішньому ринку відбувається процес витіснення вітчизняної продукції імпортною внаслідок її більш високої конкурентоспроможності, досягнутої за рахунок використання більш передових, ніж в Україні, технологій.

Реформи в сільському господарстві проводилися передусім задля реорганізації існуючих крупних колективних і державних господарств та розпаювання землі. Проте ефективного фермерства замість цих господарств створити не вдалося. За час реформ село втратило 2/3 парку тракторів, зернозбиральних комбайнів і вантажних автомобілів. Виробництво продукції сільського господарства лягло на плечі господарств населення, яке змушене за відсутності технічних засобів і коштів на їх закупівлю перейти на примітивне ведення господарства. В Україні в особистих господарствах за статистичними даними 2011 р. виробляється 50 % сільськогосподарської продукції, а деяких її видів – більше 90 %. Так, на продукцію рослинництва припадає 43 % виробництва в країні, зокрема 96,9 % картоплі, 84,3 % овочів, 84,2 % плодів та ягід. На продукцію тваринництва припадає 60 % виробництва в державі, зокрема 79,7% молока, 83,3% вовни, 97,9 % меду.

З вищесказаного слідує, що найбільш суттєвими результатами реформування українського села стали катастрофічне падіння виробництва сільськогосподарської продукції і детехнологізація і

деіндустріалізація аграрного сектору. З 1991 р. науковий кадровий потенціал скоротився лише в 1,3 рази, в той час як загальна чисельність дослідників країни скоротилася у 2,6 рази. В цілому зменшення чисельності дослідників в аграрному секторі було менш значним, ніж скорочення самого аграрного сектору, включаючи обсяги виробництва продукції, розмір ріллі, а також чисельність зайнятих в цьому секторі.

Проблема полягає в тому, що аграрна наука часто є відірваною від виробництва, а результати досліджень носять необ'єктивний характер. Як результат, деякі дослідження залишаються незатребуваними з боку сільськогосподарських виробників. Головна причина полягає в тому, що в Україні сформувалися крупні сільськогосподарські підприємства (наприклад, агрохолдинги), які фактично є монополістами на ринку сільськогосподарської продукції і перешкоджають закономірному розвитку середнього та малого агробізнесу.

Такий стан – ще один доказ, який свідчить про неефективність проведених в аграрному секторі реформ, внаслідок яких аграрна наука залишилася відірваною від сільськогосподарського виробництва і слабо комерціалізованою, що суперечить світовому досвіду. Тому держава і суспільство мають здійснити масштабні заходи з метою захисту сільськогосподарського виробника від руйнівної сили неолібералізму і створення економічних, правових, організаційних, соціальних та інших умов для спрямування реформ на забезпечення інноваційного розвитку цього найважливішого для безпеки країни і суспільства сектору економіки.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ КЛАСТЕРІВ

*Мазнев Г.Є., професор,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

В Україні останнім часом з'явилося багато публікацій з питань класифікації кластерів, ефективності їх функціонування, зарубіжного досвіду використання кластерних моделей, пропозиції щодо застосування кластерних технологій в умовах вітчизняної економіки тощо.